

Tíðargrein

Sjúrður Skaale
Fólkatingsmaður

Markið millum Írland og Norðurírland, sum áður var púra militariserað, er í dag púra opið. Men summastaðni síggja skelti sum hetta: Einkil landamark í Írlandi!

Brexit – ein bum undir Norðurírl

Brexit skapar beiskleika í Skotlandi og Írlandi og nýtt kríggj í Norðurírlandi. Men Brexit ger eitt gott. vandan í nationalismuni – og virði í bindandi samst

SJÚRÐUR SKAALÉ

Eg eri við í einum arbeiðsbólki á Fólkatingi, sum fylgir samráðingunum um Brexit. Bólkurin hevur verið í Brüssel, London og Edinburgh – og hesa vikuna hava vit verið í Írlandi og Norðurírlandi.

Tilsamans hava vit havt yvir 20 fundir við leiðandi politikarar, embætisfólk og serfrøðingar av ymiskum slag. Og myndin er púra greið: Alt snýr seg um at avmarka skaðan av Brexit.

Tað var katastrofalt, at tað eydnaðist populistiskum demagogum – við lutvíst at dylja veruleikan og lutvíst at reingja veruleikan – at skapa ta nationalistisku ósingina sum førði til, at bretar valdu at fara úr ES.

Í Onglandi eru framvegis fólk, sum siga seg fegnast um avgerðina – men eingin hevur ánið av, hvat hon merkir í praksis. Hvussu hon skal fremjast. Og hvørjar avleiðingarnar verða. Brexit-fólkini tosa bara um, hvussu Bretland kann varðveita sínar fyrimunir av tættu samstarvinum í ES – og lata onnur rinda prísir fyri tað.

Tí eitt eru øll samd um: Eydnast ikki so ella so at halda Bretland

heilt tætt knýtt at ES, verður tað dýrt fyri vanliga bretan.

Og ongastaðni er støðan so ring sum í Norðurírlandi.

Viðbrekin friður

Í 1998 eydnaðist at fáa frið í lag millum stríðandi partarnar í Norðurírlandi.

Tá hevði nærum verið borgarkríggj í trý áratiggju. 3500 fólk vóru dripin, nógv fleiri særð, og bretska herurin hevði havt fleiri soldatar í Norðurírlandi enn hann síðani hevur havt í Irak og Afghanistan tilsamans.

Markið millum Írland og Norðurírland var fullkomiliga militariserað – við vaktartorum, tyrlum, politistum og soldatum. Hatrið var øgiligt, politisk morð vóru gerandiskostur, og IRA sprongdi ikki færri enn 500 bumbur í Onglandi.

Men takkað verið einum felags vilja og innsatsi frá Tony Blair, Bill Clinton, ES og norðúrírsku leiðarunum, eydnaðist at gera friðaravtaluna – “The Good Friday Agreement” – í 1998. At tað ber til verður framvegis umrøtt sum eitt undur.

Men hesin friðurin er ikki væl kjølfestur. Hatrið millum stríðandi partarnar er framvegis so stórt, at høgir múrar enn í dag skilja sundur ávisar býarpartar. Og tá tú fert frá einari síðu av múrinum til hina, er tað sum um, at tú kemur til eitt annað land. Øðrumegin eru bretska fløgg – hinumegin eru írsk fløgg.

Øðrumegin eru stórir húsamálningar av “hetjum” sum hava dripið nógv loysingarfólk – hinumegin eru myndir av “hetjum”, sum hava dripið sambandsfólk.

Undir hesum myndum spæla norðúrírsku børnini...

Men allir partar hava higartil virt friðaravtaluna frá 1998. Hon tryggjar, at bretska herurin er burtur. At fólk, sum vilja úr Bretlandi, eru blivin partur av landsins lögreglu. At parlamentið er virkið. At fólk sleppa at velja um tey vilja vera írár ella bretar. Og – fyrst og fremst: Hon tryggjar, at einki sjónligt mark er millum Írland og Norðurírland. Hetta var ein tann týðningarmesti parturin av 1998-avtaluni. Tað eru tveir statir á oygni – men eingin leggur tað til merkis. Handilin millum suður og norður er stórir, og fleiri fyrirkur virka nú báðu megin markið.

Hetta ber bara til, tí bæði Írland og Norðurírland eru partur av ES. ES er karmurin um friðin.

Men nú skal Norðurírland úr ES – hóast ein greiður meiriluti har atkvøddu ímóti Brexit.

Tað merkir, at Norðurírland nú verður skilt frá Írlandi. Markið má koma aftur. So ella so. Eftirlit við fólk og vørum má koma aftur, so ella so.

Og fyri tey, ið kenna seg meira sum írár enn bretar, er eingin ivi: Hetta er brot á friðaravtaluna frá 1998!